

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№10 (281)**

Київ 2024

**Формування ринкових відносин в Україні : Збірник наукових праць
Вип. 10 (281). – К., 2024. – 123 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ

Протокол №9 від 29.09.2024 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно-інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально-трудова проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1643 даний збірник віднесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, категорія «Б».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СТУДІНСЬКА Г.Я., доктор економічних наук (головний науковий редактор)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЕЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
НЕБОТОВ П.Г., кандидат економічних наук, директор
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член-кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук
КОРНЄЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
ВАСИЛЬЧАК С.В., доктор економічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
КИЧКО І.І., доктор економічних наук, професор
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ГАРБАР Ж.В., доктор економічних наук, доцент, професор
ЧЕРКАШИНА К.Ф., кандидат економічних наук, доцент
ІВАНОВ Є.І., кандидат економічних наук (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЕСЦА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКИЙ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІСЕНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д-р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно-природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитор Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»

внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:

ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rînkovîh vidnosin v Ukraïni

Abbreviated key title: Form. rînkovîh vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2024. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ГР від 20.02.2017 року

© Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2024

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

UDC 339.137:338.242

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14367372>

PUZYROVA P. V., ANANIEVA O. O.,
HOFMANN M. O., BURMETSKYI V. V.

Architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises in the context of international globalization

The subject of the research is theoretical strategic approaches to ensuring the competitiveness of innovation-oriented enterprises in the context of international globalization.

The aim of the research is to determine the theoretical foundations of the architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises in the context of international globalization.

Research methods. The main methods were method of system analysis; induction and deduction; literature search method; competitive analysis; strategic analysis, factor analysis; graphical and others.

Results of the investigation. It has been established that the architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises in the context of international globalization is gaining relevance in the context of dynamic changes in the world economic space, increasing competition in the global market and the importance of innovation for ensuring the sustainable development of companies. It is determined that enterprises must quickly adapt to the challenges of globalization, in particular through the introduction of innovative strategies and new technologies, where innovation is becoming a key factor determining the ability of companies not only to maintain their market position but also to expand their capabilities in the international arena. It is proved that modern enterprises are facing such global trends as digitalization, environmental transformation, and integration into international logistics, which requires an effective competitiveness management strategy. The study of competitiveness architectonics allows us to reveal the structural elements and interrelationships that form a comprehensive system of competitive advantages of innovation-oriented enterprises. Given the constant changes in the global market, it is important to understand how globalization processes affect the development of innovative enterprises and what strategies can ensure their sustainability and success in the long term. It is determined that the architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises is a system of structural and functional components that provide the enterprise with a stable position in the market in the context of the following potentials: innovation potential; financial potential; marketing potential; organizational potential. The main factors of influence on innovation-oriented enterprises in the context of globalization are investigated: access to international markets; international cooperation; technology transfer; competitive pressure. The strategic directions of innovation-oriented enterprises to improve competitiveness in the context

of globalization are proposed: investing in innovation; improving the efficiency of operations; global presence; international cooperation.

Scope of the results. Competitiveness of the enterprise, enterprise economics, enterprise strategy, enterprise management, enterprise innovation, enterprise efficiency, international and global economy.

Conclusions. As a result, we have proved that the competitiveness of innovation-oriented enterprises in the context of international globalization is a complex and multidimensional phenomenon that requires an effective management architecture. It is established that enterprises that are able to adapt to new challenges, using innovation as the basis of their strategy and actively developing their international presence, have a better chance of operating effectively. It has been determined that in the context of globalization, competitiveness is not limited to local markets – it has an international dimension, which requires a strategic approach to managing innovations and resources. It is established that the intensive growth of globalization has affected the dynamics of development of many sectors of the economy, especially in the context of the spread of information technology and rapid innovation. It is proved that innovative enterprises seeking to be competitive in the international arena must constantly adapt to changes and develop new technological solutions: the competitiveness of such enterprises largely depends on their ability to innovate, adapt strategies to global conditions and respond quickly to new challenges. The author proposes to define competitiveness architectonics as a set of interrelated components that allow an enterprise to maintain and strengthen its position in international markets, where innovative strategies, flexibility and openness to change are the basis for successful functioning in the context of global competition.

Keywords: architectonics, competitiveness, innovations, enterprises, international globalization, world space, enterprise development, strategies, integration, transformation, potential, factors of influence.

ПУЗИРЬОВА П. В., АНАНЬЄВА О. О.,
ГОФМАН М. О., БУРМЕЦЬКИЙ В. В.

Архітектоніка конкурентоспроможності інноваційно-орієнтованих підприємств в контексті міжнародної глобалізації

Предметом дослідження є теоретичні стратегічні підходи щодо забезпечення конкурентоспроможності інноваційно-орієнтованих підприємств в контексті міжнародної глобалізації

Метою дослідження є визначення теоретичних основ архітектоніки конкурентоспроможності інноваційно-орієнтованих підприємств в контексті міжнародної глобалізації.

Методи дослідження. Основними методами стали: метод системного аналізу; індукції та дедукції; літературно-пошуковий метод; конкурентний аналіз; стратегічний аналіз, факторний аналіз; графічний та інші.

Результати роботи. Встановлено, архітектоніка конкурентоспроможності інноваційно-орієнтованих підприємств у контексті міжнародної глобалізації набуває актуальності в контексті динамічних змін світового економічного простору, підвищення рівня конкуренції на глобальному ринку та важливості інновацій для забезпечення стабільного розвитку компаній. Визначено, що підприємства повинні оперативнo адаптуватися до викликів глобалізації, зокрема через впровадження інноваційних стратегій та нових технологій, де інновації стають ключовим чинником, що визначає здатність компаній не лише втримати позиції на ринку, але й розширювати свої можливості на міжнародній арені. Доведено, що сучасні підприємства стикаються з такими глобальними трендами, як цифровізація, екологічна трансформація, інтеграція в міжнародну логістику, що вимагає ефективної стратегії управління конкурентоспроможністю. Дослідження архітектоніки конкурентоспроможності дозволяє розкрити структурні елементи та взаємозв'язки, які формують комплексну систему конкурентних переваг інноваційно-орієнтованих підприємств. Враховуючи постійні зміни на світовому ринку, важливо зрозуміти, як глобалізаційні процеси впливають на розвиток інноваційних підприємств, та які стратегії можуть забезпечити їхню стійкість і успішність у довгостроковій перспективі. Визначено, що архітектоніка конкурентоспроможності інноваційно-орієн-

тованих підприємств – це система структурних і функціональних компонентів, які забезпечують підприємству стійкі позиції на ринку в контексті таких потенціалів: інноваційний потенціал; фінансовий потенціал; маркетинговий потенціал; організаційний потенціал. Досліджено основні чинники впливу на інноваційно–орієнтовані підприємства в умовах глобалізації: доступ до міжнародних ринків; міжнародна кооперація; трансфер технологій; конкурентний тиск. Запропоновано стратегічні напрями інноваційно–орієнтованих підприємств щодо підвищення конкурентоспроможності в контексті глобалізації: інвестування в інновації; підвищення ефективності операцій; глобальна присутність; міжнародна кооперація.

Галузь застосування результатів. Конкурентоспроможність підприємства, економіка підприємства, стратегія підприємства, управління підприємствами, інноваційна діяльність підприємства, ефективність діяльності підприємства, міжнародна та глобальна економіка.

Висновки. В результаті нами було доведено, що конкурентоспроможність інноваційно–орієнтованих підприємств у контексті міжнародної глобалізації є складним та багатовимірним явищем, яке потребує ефективної архітекtonіки управління. Встановлено, що підприємства, які здатні адаптуватися до нових викликів, використовуючи інновації як основу своєї стратегії та активного розвитку міжнародну присутність, мають більше шансів на ефективну діяльність. Визначено, що в умовах глобалізації конкурентоспроможність не обмежується лише локальними ринками, вона має міжнародний вимір, що вимагає стратегічного підходу до управління інноваціями та ресурсами. Встановлено, що інтенсивне зростання глобалізації вплинуло на динаміку розвитку багатьох секторів економіки, особливо в умовах поширення інформаційних технологій та швидких інновацій. Доведено, що підприємства інноваційного спрямування, які прагнуть бути конкурентоспроможними на міжнародній арені, повинні постійно адаптуватися до змін та розвивати нові технологічні рішення: конкурентоспроможність таких підприємств багато в чому залежить від їхньої здатності впроваджувати інновації, адаптувати стратегії до глобальних умов і швидко реагувати на нові виклики. Запропоновано визначення архітекtonіки конкурентоспроможності як комплексу взаємопов'язаних компонентів/потенціалів, що дозволяють підприємству зберігати і зміцнювати свої позиції на міжнародних ринках, де інноваційні стратегії, гнучкість та відкритість до змін є основою успішного функціонування в умовах глобальної конкуренції.

Ключові слова: архітекtonіка конкурентоспроможність, інновації, підприємства, міжнародна глобалізація, світовий простір, розвиток підприємств, стратегії, інтеграція, трансформація, потенціал, чинники впливу.

Formulation of the problem. The architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises in the context of international globalization is gaining relevance in the context of dynamic changes in the world economic space, increasing competition in the global market and the importance of innovation for ensuring the sustainable development of companies. Since companies must be able to quickly adapt to the challenges of globalization, in particular through the introduction of innovative strategies and new technologies, innovation is becoming a key factor in determining the ability of companies not only to maintain their market position but also to expand their capabilities in the international arena.

Today, companies are facing global trends such as digitalization, environmental transformation, and integration into international logistics, which requires an effective competitiveness manage-

ment strategy. The study of competitiveness architectonics allows us to reveal the structural elements and interrelationships that form a comprehensive system of competitive advantages of innovation-oriented enterprises. Given the constant changes in the global market, it is important to understand how globalization processes affect the development of innovative enterprises and what strategies can ensure their sustainability and success in the long run. Thus, the study of this topic is aimed at analyzing the main factors that contribute to the formation of competitive advantages, which is of great importance for the development of modern enterprises seeking to strengthen their positions in the international market in the context of globalization.

Analysis of research and publications on the problem. The issue of the architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises in

the context of international globalization is complex and multifaceted, covering all aspects of global competition, innovation, enterprise management, economics and international business. Among the researchers at the national level, the following should be mentioned: V. Geyets, who studied the issues of economic competitiveness and innovative development; A. Grinev, who studied innovation management and enterprise competitiveness; R. Fakhutdinov, who worked on the issues of competitiveness strategy and innovation management in the context of globalization. Also outstanding are the works of: I. Yermolenko, who specializes in innovation, enterprise development management and strategic management, and S. Kavuna, who studied the strategic development of innovation-oriented enterprises. Among foreign scholars, attention should be paid to the following authors who have studied this issue: M. Porter – one of the most famous researchers of competitive advantages, the developer of the «five forces» model, who researched and studied competitiveness strategies and innovations in the global economy; J. Schumpeter – a researcher of economic development, known for his contribution to the theory of innovation and «creative destruction» as a factor of competitiveness; K. Christensen, who developed the theory of «disruptive innovation», which concerns the impact of innovation on the competitiveness of enterprises; G. Hamel and K. Prahalad, who devoted their works to the concept of strategic resources and competencies that are key to building competitive advantages of innovative enterprises; R. Rumelt, who studied strategic processes and competitiveness, especially in the context of globalization and innovative development. Thus, these authors explore different approaches to the analysis of competitiveness, in particular in the context of globalization, which can be useful for research in this area. However, for the purpose of an in-depth study, we consider it necessary to supplement the topic of the architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises in the context of international globalization.

Presenting main material. In the context of globalization, modern businesses face new challenges and opportunities that affect their competitiveness. Open markets, the development of information technology and interaction between countries contribute to increased competition. In-

novation-oriented businesses must adapt to new realities to remain competitive in the international market. The competitiveness architecture of innovation-oriented enterprises is becoming an important tool for ensuring their successful operation and growth in the context of international globalization. The competitiveness of an enterprise is the ability to ensure the efficient use of its resources to achieve competitive advantages in the market, where the main components are the quality of products or services, price, level of innovation, marketing strategy, brand reputation, as well as the ability of the enterprise to adapt to changes in the market [1; 4; 7; 12; 15; 18; 23; 27; 29].

Innovations play a key role in increasing the competitiveness of enterprises, especially in the context of globalization, when technological changes and the introduction of new products and processes become the main drivers of economic growth. The competitiveness of innovation-oriented enterprises is defined as the ability of an enterprise to create innovative products and solutions that are of higher value to consumers than similar products or services of competitors. The architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises includes several key components, each of which plays an important role in building an enterprise development strategy (Fig. 1) [2; 3; 6; 9; 13; 19; 22].

The architectonics of competitiveness of innovation-oriented enterprises is a system of structural and functional components that ensure the enterprise's sustainable market position in the context of the following potentials:

- innovation potential (the ability to generate new ideas and translate them into products or services that are in demand in the market);
- financial potential (the ability to effectively use own and external financial resources to support innovative projects);
- marketing potential (development of a strategy for positioning products on the market, taking into account global trends and peculiarities of international competition);
- organizational potential (building a culture of continuous innovation, cooperation and openness to change).

Each of these potentials plays an important role in ensuring a sustainable competitive position of innovation-oriented enterprises, especially in the context of international globalization [5; 8; 10; 11; 14; 24; 28].

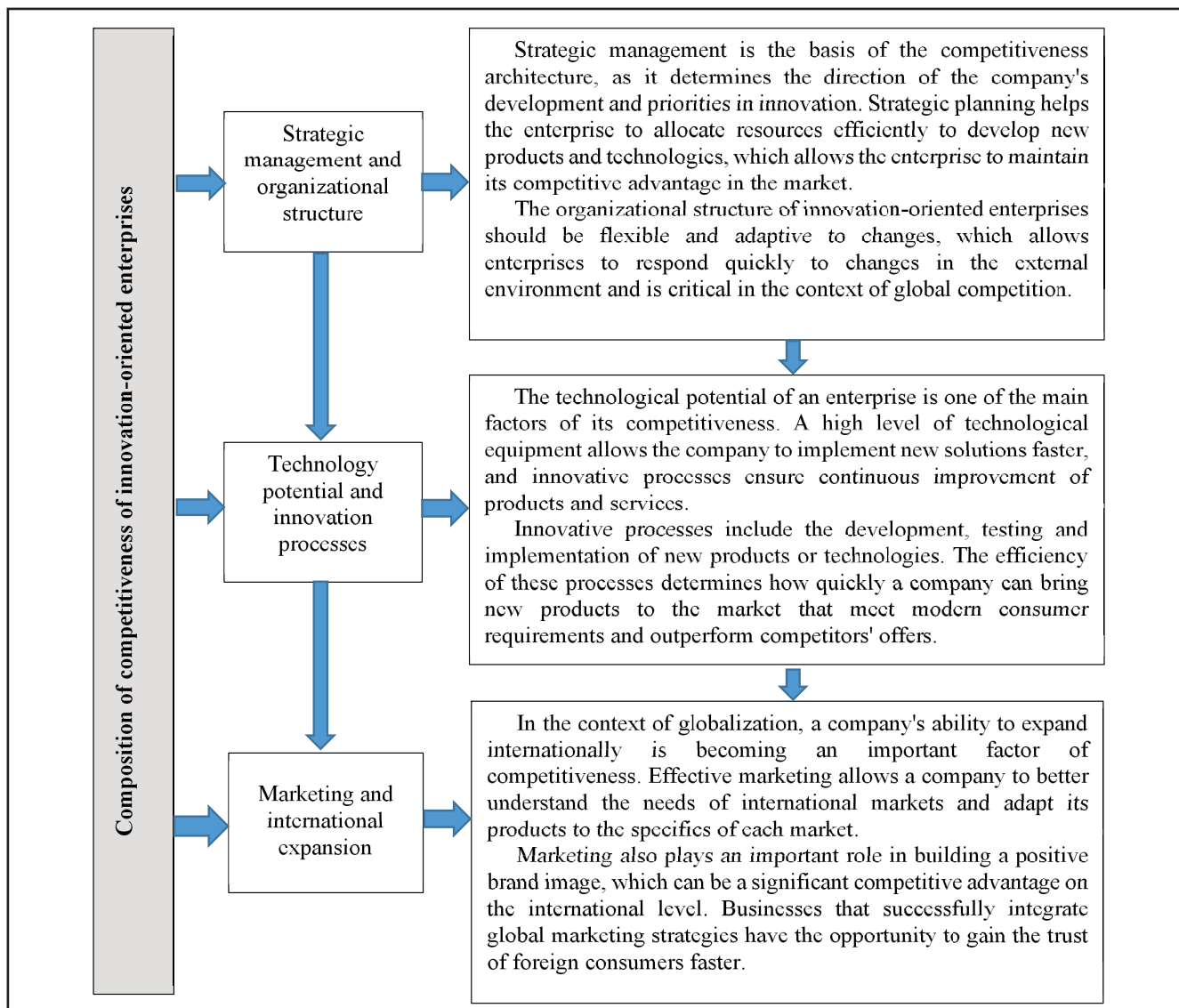

Fig. 1. Composition of components of competitiveness of innovation-oriented enterprises in the formation of their development strategy in the context of competitive advantages

Also, the impact of globalization on the competitiveness of innovation-oriented enterprises should not be underestimated, as it opens up new markets for enterprises, but at the same time increases the level of competition. The growth of international interaction forces companies to increase their requirements for product quality, reduce costs, and introduce innovations.

Companies that cannot adapt to new conditions risk losing their market position. Since globalization creates new opportunities for enterprises and increases the level of competition, certain factors affecting innovation-oriented enterprises in the context of globalization require attention:

- access to international markets – opening up the possibility of entering new markets, which requires the adaptation of products and services to local needs;

- international cooperation – creation of joint projects with other companies or scientific institutions, which allows to increase innovation potential;
- technology transfer – providing opportunities for the rapid introduction of new technologies that require enterprises to invest in research and development;
- competitive pressure – innovation-oriented enterprises are constantly faced with the need to improve product quality, reduce costs and improve services [16; 20; 25; 30].

Since one of the main challenges of globalization is the increasing speed of technological change, where enterprises must constantly invest in research and development to remain at the forefront of the industry and prevent lagging behind competitors, to ensure success in international mar-

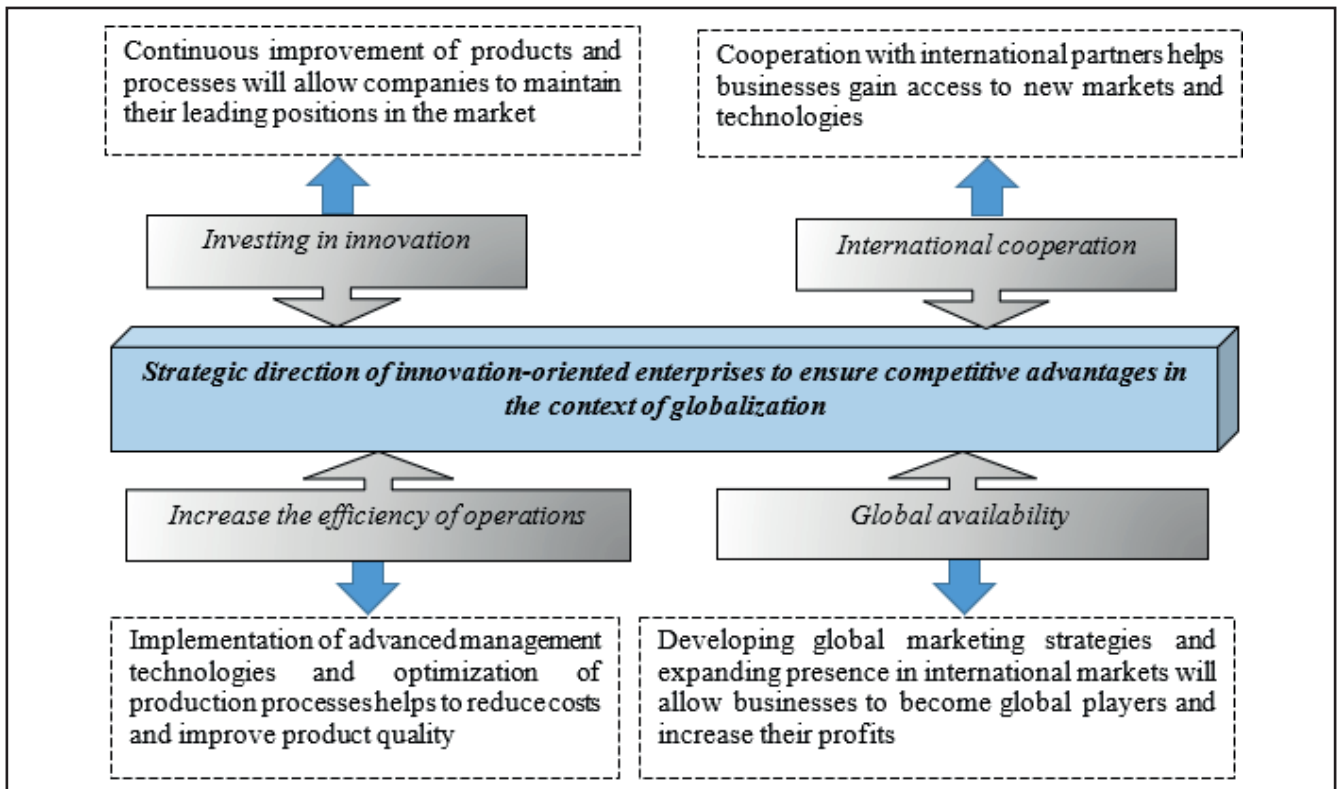

Fig. 2. Strategic directions of innovation-oriented enterprises to improve competitiveness in the context of globalization

kets, innovation-oriented enterprises must develop strategies aimed at increasing their competitive advantage (Fig. 2) [13; 15; 17; 21; 26; 30]:

Conclusions

The competitiveness of innovation-oriented enterprises in the context of international globalization is a complex and multidimensional phenomenon that requires an effective management architecture. Enterprises that are able to adapt to new challenges, use innovation as the basis of their strategy and actively develop their international presence have a better chance of success. In the context of globalization, competitiveness is not limited to local markets – it has an international dimension, which requires a strategic approach to managing innovations and resources. It is established that the intensive growth of globalization has affected the dynamics of development of many sectors of the economy, especially in the context of the spread of information technology and rapid innovation. Innovative enterprises seeking to be competitive in the international arena must constantly adapt to changes and develop new technological solutions. The competitiveness of such enterprises largely depends on their ability to innovate, adapt

strategies to global conditions and respond quickly to new challenges. In this context, the competitiveness architecture is an important element that combines various aspects of an enterprise's activities. Thus, the effectiveness of innovation-oriented enterprises in the context of globalization depends on the ability to adapt to new challenges and effectively use their innovative capabilities. It is established that the competitiveness architecture includes a set of interrelated components that allow an enterprise to maintain and strengthen its position in international markets, where innovative strategies, flexibility and openness to change are the basis for successful functioning in the context of global competition.

References:

1. Berestetska, P. V. (2014). Innovatsiina determinanta mizhnarodnoi konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Innovative determinant of international competitiveness of the enterprise]. *Molodyi vchenyi = Young scientist*, № 12(1), P. 74–77 [in Ukrainian].
2. Bohatyrov, V. V., Puzyrova, P. V. (2024). Upravlinnia mizhnarodnoiu konkurentospromozhnistiu biznes-struktur [Management of international competitiveness of business structures]. *Vplyv hlobalizatsiinykh protse-*

siv ta tsyvrovoi transformatsii na formuvannia mizhnarodnoho ekonomichnoho klimatu ta finansovoi ekosystemy = The impact of globalization processes and digital transformation on the formation of the international economic climate and financial ecosystem: collection of materials of the International Scientific and Practical Internet Conference, Poltava, March 28, 2024, PUET, P. 298–301 [in Ukrainian].

3. Duhienko, N. O., Duhienko, O. E. (2022). Innovatsiinyi chynnyk mizhnarodnoi konkurentospromozhnosti vitchyznianskykh pidpriemstv [Innovative factor of international competitiveness of domestic enterprises]. *Notatky suchasnoi nauky* = Notes of modern science, № 1, P. 10–11 [in Ukrainian].

4. Dunska, A. R. (2012). Upravlinnia mizhnarodnoiu konkurentospromozhnistiu vitchyznianskykh pidpriemstv na innovatsiinii osnovi [Managing the international competitiveness of domestic enterprises on an innovative basis]. *Aktualni problemy ekonomiky* = Actual Problems of Economics, № 7, P. 104–109 [in Ukrainian].

5. Hanushchak–Iefimenko, L. M. (2016). Osnovni napriamy innovatsiinooho rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini [The main directions of innovative development of entrepreneurship in Ukraine]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini* = Formation of market relations in Ukraine, № 9, P. 86–91 [in Ukrainian].

6. Hanushchak–Iefimenko, L. M. (2017). Modeliuvannia rozvytku innovatsiino–investytsiinykh protsesiv yak osnovy zbalansuvannia diialnosti pidpriemstv [Modeling the development of innovation and investment processes as a basis for balancing the activities of enterprises]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnologii ta dizainu. Serii: Ekonomichni nauky* = Bulletin of the Kyiv National University of Technology and Design. Series: Economic Sciences, № 3, P. 75–81 [in Ukrainian].

7. Hnatenko, I. A. (2021). Modeliuvannia stsenariiv stiikoho rozvytku pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii ta didzhytalizatsii: upravlinskyi aspekt [Modeling of scenarios of sustainable development of enterprises in the context of globalization and digitalization: managerial aspect]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* = Investments: practice and experience, № 16, P. 20–25 [in Ukrainian].

8. Khaliliaieva, O. V., Puzyrova, P. V. (2022). Upravlinnia potentsialom ta yoho znachennia v suchasnykh umovakh makroekonomichnoi hlobalizatsii [Potential management and its importance in the current conditions of macroeconomic globalization]. *Suchasni aspekty modernizatsii nauky: stan, problemy, tendentsii rozvytku* = Modern aspects of science modernization: state, problems, development trends: materials of the XVIII International Scientific and Practical Conference, Tartu (Estonia), February 7, 2022, VADND, P. 467–471 [in Ukrainian].

9. Klochan, I. V., Trehubov, O. S., Hnatenko, I. A., Parokhnenko, O. S. (2021). Upravlinnia rozvytkom pidpriemnytstva v innovatsiinii ekonomitsi: modeliuvannia efektyvnoho vykorystannia resursiv ta minimizatsiia transaktsiinykh vytrat [Management of entrepreneurship development in the innovative economy: modeling the efficient use of resources and minimizing transaction costs]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* = Investments: Practice and Experience, № 17, P. 5–10 [in Ukrainian].

10. Komaretska, P. V. (2004). Sutnist ta znachennia finansovoho potentsialu dlia rozvytku pidpriemstva v suchasnykh umovakh [The essence and significance of financial potential for the development of an enterprise in modern conditions]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina «Shliakhy rishennia problem funktsionuvannia ekonomichnykh system»* = Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University «Ways of solving problems of functioning of economic systems», No. 630, part 2, P. 163–166 [in Ukrainian].

11. Komaretska, P. V. (2005). Finansovyi potentsial: yoho skladovi, faktory vplyvu ta umovy rozvytku [Financial potential: its components, factors of influence and conditions of development]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina «Evoliutsiia naukovykh znan i suchasni problemy ekonomichnoi teorii»*: Ekonomichna seriiia = Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University «Evolution of scientific knowledge and modern problems of economic theory»: Economic Series, Issue 663, P. 144–148 [in Ukrainian].

12. Kovtun, H. S., Shatska, Z. Ya. (2018). Mizhnarodna konkurentospromozhnist vitchyznianskykh pidpriemstv: problemy ta perspektyvy [International competitiveness of domestic enterprises: problems and prospects]. *Naukovi rozrobky molodi na suchasnomu etapi* = Scientific developments of youth at the present stage: abstracts of the XVII All-Ukrainian scientific conference of young scientists and students (April 26–27, 2018, Kyiv), K.: KNUTD, T.3, Economics of innovative activity of enterprises, P. 23–24 [in Ukrainian].

13. Krakhmalova, N. A., Safronska, I. M., Hnatenko, I. A. (2023). Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstv v konteksti rozvytku tekhnolohichnoho menedzhmentu ta realizatsii bezpekovoï doktryny Ukrainy [Foreign economic activity of enterprises in the context of development of technological management and implementation of the security doctrine of Ukraine]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini* = Formation of market relations in Ukraine, № 3, P. 75–86 [in Ukrainian].

Формування ринкових відносин в Україні №10 (281)/2024

14. Lozhachevska, O. M., Safonova, V. Ye., Hnatenko, I. A., Navrotska, T. A. (2021). Upravlinnia innovatsiinoiu ekonomikoiu: stratehichni pidkhody do biznes–protseviv, kadrovoho menedzhmentu ta konkurentospromozhnosti [Management of the innovative economy: strategic approaches to business processes, personnel management and competitiveness]. *Ahrosvit = Agrosvit*, № 15, P. 14–19 [in Ukrainian].
15. Maryna, A. S., Yur, O. S. (2023). Innovatsiini tekhnolohii v zabezpechenni mizhnarodnoi konkurentospromozhnosti silskohospodarskykh pidpriemstv [Innovative technologies in ensuring the international competitiveness of agricultural enterprises]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi = Problems of a systematic approach to the economy*, Issue 2, P. 28–34 [in Ukrainian].
16. Okhrimenko, I. V., Hnatenko, I. A., Diachenko, T. O., Artemchuk, V. O. (2021). Teoretyko–metodychni osnovy rozvytku pidpriemnytstva v konteksti hlobalizatsii: upravlinskyi ta marketynhovyi aspekty [Theoretical and methodological foundations of entrepreneurship development in the context of globalization: managerial and marketing aspects]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky = Ukrainian Journal of Applied Economics*, T. 6, № 2, P. 23–29 [in Ukrainian].
17. Olshanska, O. V., Puzyrova, P. V. (2022). The innovative potential of integrated business structures: theoretical and methodological framework for evaluation and implementation [Innovatsiinyi potentsial intehrovanykh struktur biznesu: teoretyko–metodychnyi bazys otsiniuvannia ta realizatsii]. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen = Journal of Strategic Economic Studies*, № 1 (6), P. 56–66 [in English].
18. Puzyrova, P. V., Pokalchuk, O. (2023). Innovatsiini stratehii formuvannia ta rozvytku konkurentospromozhnoi diialnosti strakhovykh kompanii u sferi mizhnarodnoho ta natsionalnoho kontekstu [Innovative strategies for the formation and development of competitive activity of insurance companies in the field of international and national context]. *Problemy intehratsii osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsii = Problems of integration of education, science and business in the context of globalization: abstracts of the V International Scientific and Practical Conference*, Kyiv, October 6, 2023 / edited by O. V. Olshanska, Kyiv: KNUTD, P. 54–55 [in Ukrainian].
19. Puzyrova, P. V., Sadovskyi, Ie. (2023). Innovatsiini klasteri yak mekhanizm zabezpechennia konkurentospromozhnosti krainy v umovakh pisliavoiennoho rozvytku [Innovation clusters as a mechanism for ensuring the country's competitiveness in the post-war development]. *Upravlinnia biznes–protseivamy ta tekhnolohich–*
- nymy innovatsiiami v suchasnykh umovakh ta v pisliavoiennyi period = Management of business processes and technological innovations in the current context and in the post-war period: collection of abstracts of the International Scientific Conference, Kyiv, October 10–11, 2023, P. 198–200 [in Ukrainian].
20. Reznikova, N. V., Rubtsova, M. Yu., Rylach, N. M. (2018). Instytutysiini vazheli mizhnarodnoi konkurentospromozhnosti natsionalnoi innovatsiinoi systemy: problema vyboru instrumentiv stymuliuвання innovatsiinykh pidpriemstv [Institutional levers of international competitiveness of the national innovation system: the problem of choosing tools to stimulate innovative enterprises]. *Efektivna ekonomika = Effective Economy*, No. 11, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_11_15 [in Ukrainian].
21. Rumyk, I., Pylypenko, O. (2021). Upravlinnia finansovo–hospodarskoii diialnistiu intehrovanykh pidpriemstv na innovatsiinykh zasadakh [Management of financial and economic activities of integrated enterprises on an innovative basis]. *Science Notes of KROK University*, Vol. 2, No. 62, P. 166–175. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-62-166-175> [in Ukrainian].
22. Rumyk, I., Pylypenko, O. (2022). Finansove zabezpechennia pidpriemstv: mozhlyvosti kohnityvnoho modeliuвання [Financial support of enterprises: possibilities of using cognitive modeling]. *Science Notes of KROK University*, Vol. 2, No. 66, P. 44–52. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-44-52> [in Ukrainian].
23. Sadovskyi, Ie. P., Puzyrova, P. V. (2024). Innovatsiini klasteri: osoblyvist v konteksti didzhytalizatsii [Innovative clusters: a feature in the context of digitalization]. *Naukovyi vymir osmyslennia ta poshuku optimalnykh modeli rozvytku Ukrainy: marketynhovyi, ekonomichni, finansovyi ta upravlinskyi aspekty = The scientific dimension of understanding and research optimal models of the development of Ukraine: marketing, economic, financial and management aspects: collection of materials of the International Scientific and Practical Conference*, Kyiv, March 04–05, 2024 Kyiv: APSVT, P. 245–246 [in Ukrainian].
24. Shatska, Z. Ya. (2016). Adaptatsiia vitchezniannykh pidpriemstv do vplyvu hlobalizatsiinykh protseviv [Adaptation of domestic enterprises to the impact of globalization processes]. *Efektivnist diialnosti pidpriemstv v umovakh hlobalizatsiinykh protseviv = Efficiency of enterprises in the context of globalization processes: a monograph / edited by O.V. Olshanska, A.O. Melnyk, T.M. Yankovets – Kyiv: KNUTD*, P. 49–71 [in Ukrainian].
25. Shatska, Z. Ya., Kohut, A. L. (2020). Napriamy pidvyshchennia konkurentospromozhnosti vitchezniannykh

pidprijemstv v umovakh hlobalizatsii [Directions of increasing the competitiveness of domestic enterprises in the context of globalization]. Imperatyvy ekonomichnoho zrostannia v konteksti realizatsii hlobalnykh tsilei staloho rozvytku = Imperatives of economic growth in the context of the implementation of global sustainable development goals: abstracts of the International Scientific and Practical Internet Conference dedicated to the 90th anniversary of the Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, April 9, 2020, P. 41–42 [in Ukrainian].

26. Shatska, Z. Ya., Korob, O. V. (2015). Osoblyvosti formuvannia stratehii stvorennia konkurentnykh perevah pidprijemstva [Features of the formation of a strategy for creating competitive advantages of the enterprise]. Internauka = Internauka, № 9, URL: <http://www.internauka.com/issues/2015/9/553> [in Ukrainian].

27. Shvahireva, V., Donets, A., Neumoina, K. (2016). Formuvannia systemy upravlinnia mizhnarodnoiu konkurentospromozhnistiu pidprijemstv rehionu na innovatsiinii osnovi [Formation of a system for managing the international competitiveness of regional enterprises on an innovative basis]. Naukovi visnyk [Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu] = Scientific Bulletin [of Odesa National Economic University], № 2, P. 158–169 [in Ukrainian].

28. Smoliar, L. H., Sych, O. O., Sharai, I. V. (2016). Innovatsiina diialnist yak kliuchova peredumova formuvannia konkurentospromozhnoi produktsii ukraïnskykh pidprijemstv na mizhnarodnomu rynku [Innovative activity as a key prerequisite for the formation of competitive products of Ukrainian enterprises in the international market]. Pidprijemnytstvo ta innovatsii = Entrepreneurship and Innovation, Issue 2, P. 56–61 [in Ukrainian].

29. Teslenko, A. V., Shatska, Z. Ya. (2024). Konkurentospromozhnist pidprijemstv sfery posluh v umovakh smart-ekonomiky [Competitiveness of service sector enterprises in the smart economy]. Dominanty sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy u novykh realiakh: materialy II Vseukraïnskoï naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv = Dominants of socio-economic development of Ukraine in new realities: materials of the II All-Ukrainian scientific and practical conference of young scientists and students, Kyiv, March 29, 2024, yiv: KNUTD, P. 252–254 [in Ukrainian].

30. Zos-Kior, M. V., Hnatenko, I. A., Telichko, N. A., Korniev, R. S. (2022). Klasterizatsiia za rivnem finansovoho menedzhmentu innovatsiino oriïentovanykh ahropidprijemstv v umovakh aktyvizatsii lohistychnoi ta zovnishnoekonomichnoi diïalnosti, didzhytalizatsii ta upravlinnia zminyamy [Clustering by the level of financial

management of innovation-oriented agricultural enterprises in the context of intensification of logistics and foreign economic activity, digitalization and change management]. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini = Formation of market relations in Ukraine, № 6, P. 137–146 [in Ukrainian].

Data about the authors

Polina Puzyrova,

Associate Professor of the Department of Smart Economics Kyiv National University of Technologies and Design, Doctor of Science in Economics, Professor, Kyiv, Ukraine

e-mail: puzyrova@ukr.net

Olesia Ananieva,

Associate Professor of the Department of Economics and Finance KROK University, PhD in Economics, Kyiv, Ukraine

e-mail: ananyevao@krok.edu.ua

Myroslava Hofmann,

Associate Professor of the Department of Economics and Finance KROK University, PhD in Economics, Associate Professor, Kyiv, Ukraine

e-mail: myroslavahofmann@gmail.com

Burmetskyi Vladyslav,

Master student of the Department of Smart Economics, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine

e-mail: v.burmetskiy@ukr.net

Дані про авторів

Пузи́рьова Полі́на Володи́мирівна,

доцент кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну, д.е.н., професор, Київ, Україна

e-mail: puzyrova@ukr.net

Ананьсва Оле́ся Олекса́ндрівна,

доцент кафедри економіки та фінансів, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», к.е.н., Київ, Україна

e-mail: ananyevao@krok.edu.ua

Го́фман Миросла́ва Олекса́ндрівна,

доцент кафедри економіки та фінансів, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», к.е.н., доцент, Київ, Україна

e-mail: myroslavahofmann@gmail.com

Бу́рмецький Влади́слав Валенти́нович,

магістр кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна

e-mail: v.burmetskiy@ukr.net

ЗМІСТ

Макроекономічні аспекти сучасної економіки

МЕЛЬНИК О. М. Макроекономічний зміст фінансового програмування.....	5
МОЛНАР О. С., ЛАНГВІЗЕР А. М., ВАСІЛИНЕЦЬ В. О. Макроекономічні показники розвитку національної економіки.....	10
ІРУЛЕВИЧ Д. П. Особливості кредитного портфелю банків в умовах фінансової нестабільності.....	15

Інноваційно-інвестиційна політика

ПУЗИРЬОВА П. В., АНАНЬЄВА О. О., ГОФМАН М. О., БУРМЕЦЬКИЙ В. В. Архітектура конкурентоспроможності інноваційно-орієнтованих підприємств в контексті міжнародної глобалізації.....	23
МАРИНІНА С. В., ШАБРАНЬКА Н. І. Економічна глобалізація як процес формування інноваційного союзу планетарного рівня.....	32

Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності

ІГНАТЕНКО М. М., МАРМУЛЬ Л. О., РОМАНЮК І. А. Обґрунтування пріоритетних напрямів інклюзивного розвитку сільських територій України на основі економічного оцінювання.....	40
БУЖИН О. А. Управління екологічною безпекою – систематизація агрегатних станів води та їх похідних.....	48
ПЛЕТЕНЕЦЬКА С. М., ПУЗИРЬОВА П. В., БІХУНОВ В. В., ШУБІН Д. А. Стратегічний розвиток експортно-імпорتنих операцій підприємств в післявоєнному відновленні економіки в контексті інтеграції України до Європейського Союзу.....	58
КРУПСЬКИЙ В. С. Стимулювання сільськогосподарської переробки.....	68
ПОСТОЛ А. А., САЛЬНІКОВА М. В. Чинники та атракції функціонування подієвого туризму в Україні в умовах воєнного стану та стратегічні пріоритети відновлення у повоєнний період.....	73
ПЛАХОТНІКОВА Л. О. Особливості логістичних послуг в сучасних умовах.....	81
МОШКУН Г. І., МАРЧЕНКО В. М. Політика протекціонізму в зовнішній торгівлі продукцією скляної промисловості.....	87

Соціально-трудова проблема

ЛЕБЕДА Т. Б. Динаміка цін на житлово-комунальні послуги для населення як інфляційний чинник в Україні.....	96
КРАСНОЖОН С. В., ПІДДУБНИЙ В. А. Оптимізація розвитку людського капіталу як фактор активізації індивідуального інвестування.....	106
КОНОНЧУК О. В. Оцінювання фінансових ресурсів домогосподарств України: доходи, витрати, інструменти інвестування.....	110